

REO

Recursos Educatius Oberts

[Prene el control dels teus materials educatius]

Damià Gil-Cano

damia.gil@uab.cat

13 d'abril de 2026

SUMARI

1. Ciència Oberta
2. Recursos Educatius Oberts (REO)
3. On trobar REOs
4. Eines per elaborar REOs
5. Llicències Creative Commons
6. Com i on publicar REOs
7. IA generativa i REOs: autoria

Ciència Oberta

La **ciència oberta** descriu un moviment en curs que afecta a:

- la manera d'investigar
- la col·laboració entre investigadors
- com es comparteix el coneixement
- com s'organitza la ciència

Afecta **tot el cicle de recerca** i els seus grups d'interès, millora la ciència facilitant més **transparència, obertura, treball en xarxa i col·laboració**.

S'obren processos i productes científics de tots els nivells a tothom. Com a tal, inclou **accés obert, dades de recerca obertes, metodologia oberta, avaluació oberta, ciència ciutadana, REOs, i altres**.

Basat en: (OpenAIRE , 2017)

Ciència Oberta

La **ciència oberta** és la pràctica de la ciència de tal manera que altres puguin col·laborar i contribuir, on les dades de recerca, les notes de laboratori i altres processos de recerca estan disponibles gratuïtament, en termes que permetin la **reutilització**, la **redistribució** i la **reproducció** de la investigació i les seves dades i mètodes subjacents.

Font: (FOSTER, s.d.)

Components de la Ciència Oberta

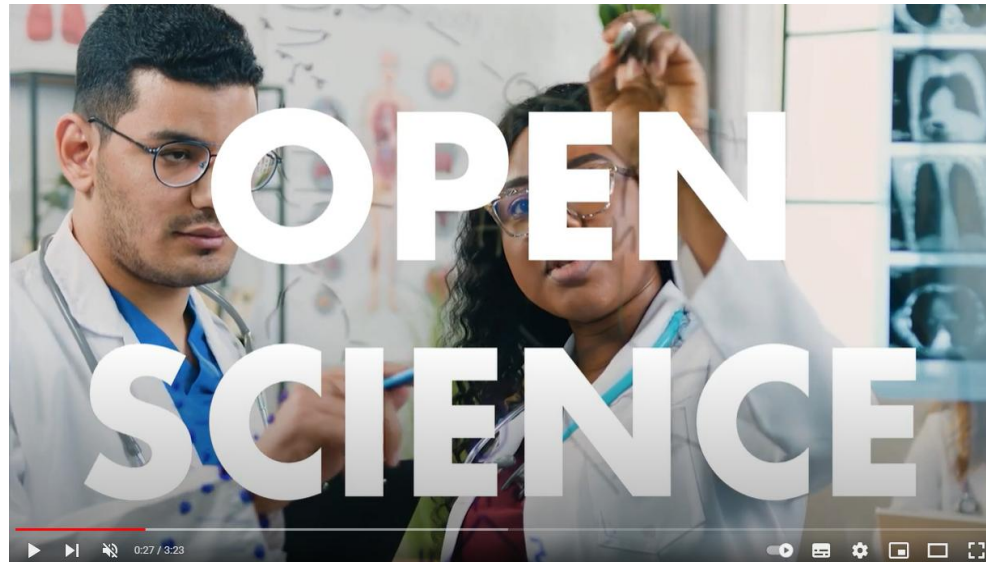

EXEMPLES:

- **Codi Obert** [ex. [Zotero](#)]
- **Accés Obert** [ex. [Gold, Green, etc.](#)]
- **Recursos Educatius Oberts** [ex. [DDD](#)]
- **Dades Obertes** [ex. [CORA-RDR](#)]
- **Avaluació Oberta** [ex. [ORE](#)]

Ciència Oberta

Recomanació de la UNESCO sobre la Ciència Oberta
https://www.youtube.com/watch?v=I3Wkvx_ZaFo

Font: (UNESCO, 2021)

1. Ciència Oberta

Benefits of Open Science

Researchers

- greater visibility & reach
- increased efficiency
- funding
- collaboration/networking

Funders

- increased visibility & reuse of funded research
- greater funding impact
- greater ROI

General Public

- faster knowledge transfer
- increased understanding and expertise
- promoting engagement in science & research

Organisations/ NGOs

- enhanced access to research
- more effective advocacy/lobbying

National Governments

- evidence-informed policy
- promoting Human Rights and democracy

1. Ciència Oberta

The OER Starter Kit – Abbey Elder (2019)

Benefits for Instructors

Although cost savings are a major talking point in favor of adopting open educational resources, instructors can utilize OER effectively without replacing paid resources at all. In fact, **the freedom to adapt OER to instructional needs is often the most attractive aspect of OER**. Since OER are openly licensed, educators are free to edit, reorder, and remix OER materials in many ways

Use, Improve, and Share

- Adapt and revise resources that have already been created to fit your course syllabus
- Create an updated second edition of an existing OER
- Tailor resources to fit your specific course context (e.g., translation, local examples)

Network and Collaborate with Peers

- Access educational resources that have been peer-reviewed by experts in your field
- Create a new open educational resource with a team of your peers
- Explore user reviews for a more in-depth understanding of the resources available

Lower Costs to Improve Access to Information

- Enable all students to have equal access to your course materials
- Provide students with the opportunity to explore course content before enrolling

CRITERIOS DE EVALUACIÓN Y REQUISITOS MÍNIMOS DE REFERENCIA DE LOS MÉRITOS Y COMPETENCIAS REQUERIDOS PARA OBTENER LA ACREDITACIÓN

CATEDRÁTICA O CATEDRÁTICO DE UNIVERSIDAD (CU)		
	<i>Mínimo</i>	<i>Máximo</i>
2. ACTIVIDAD DOCENTE	50 puntos	100 puntos
2.1. Experiencia docente	25	45
2.1.1. Dedicación docente	25	35
2.1.2. Pluralidad, interdisciplinariedad y complejidad docente	0	6
2.1.3. Recursos educativos	0	5
2.1.4. Actividades de formación a lo largo de la vida	0	5
2.2. Calidad de la actividad docente e innovación	5	40
2.2.1. Calidad de la actividad docente	5	15
2.2.2. Proyectos de innovación docente	0	20
2.2.3. Formación para la mejora docente recibida	0	5
2.2.4. Formación para la mejora docente impartida	0	15
2.3. Tutorización docente	5	15
2.3.1. Tutorización reglada	0	15
2.3.2. Otros tipos de tutorización (no incluida en encargo docente)	0	15
2.4. Otros méritos*	0	10

PROFESORA O PROFESOR TITULAR UNIVERSIDAD (PTU)		
	<i>Mínimo</i>	<i>Máximo</i>
2. ACTIVIDAD DOCENTE	50 puntos	100 puntos
2.1. Experiencia docente	25	45
2.1.1. Dedicación docente	25	35
2.1.2. Pluralidad, interdisciplinariedad y complejidad docente	0	6
2.1.3. Recursos educativos	0	5
2.1.4. Actividades de formación a lo largo de la vida	0	5
2.2. Calidad de la actividad docente e innovación	5	40
2.2.1. Calidad de la actividad docente	5	15
2.2.2. Proyectos de innovación docente	0	20
2.2.3. Formación para la mejora docente recibida	0	15
2.2.4. Formación para la mejora docente impartida	0	5
2.3. Tutorización docente	0	15
2.3.1. Tutorización reglada	0	15
2.3.2. Otros tipos de tutorización (no incluida en encargo docente)	0	15
2.4. Otros méritos*	0	10

2.1.3. Recursos educativos

En el caso de PTU podrá aportarse un máximo de 2 contribuciones. En el caso de CU podrá aportarse un máximo de 5 contribuciones. Se valorarán preferentemente los materiales docentes y los recursos educativos que estén **disponibles en acceso abierto y sin restricciones** a través de **repositorios institucionales**, temáticos o generalistas y que estén protegidos por licencias de tipo **Creative Commons**.

9 RAZONES PARA USAR RECURSOS EDUCATIVOS ABIERTOS EN EL AULA

La UNESCO recomienda el uso de Recursos Educativos Abiertos en las aulas porque...

Son **GRATUITOS**, por lo que fomentan la equidad en educación.

Son **MODIFICABLES**, para que cada docente lo adapte a sus necesidades.

Apoyan la **INNOVACIÓN PEDAGÓGICA**, porque parten de la experiencia docente.

Implican un **DESARROLLO SOSTENIBLE** en la educación.

1

Son de **LIBRE ACCESO**, tanto el recurso como su archivo fuente.

2

Son recursos de **CALIDAD** y se enriquecen con la retroalimentación de los usuarios.

3

4

Promueven una cultura **PARTICIPATIVA**, ya que cualquier usuario puede aportar mejoras y adaptaciones.

5

6

Facilitan la **INCLUSIÓN** al poder adaptarse al contexto de cada alumno/a.

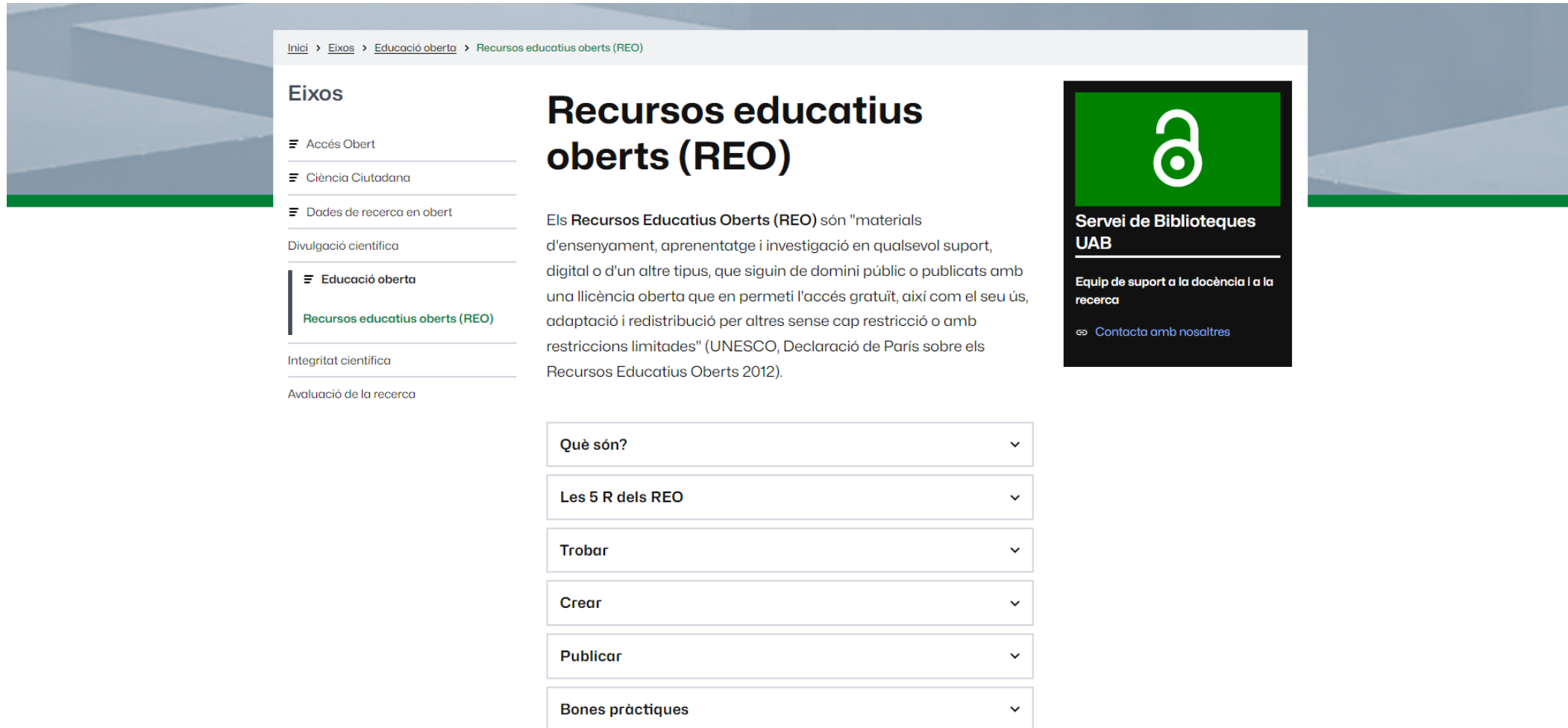
7

8

Son un instrumento de la **EDUCACIÓN ABIERTA**.

9

Recursos Educatius Oberts (REO)

The screenshot shows the website for Open Educational Resources (REO) at UAB. The page has a dark blue header with the title 'Recursos Educatius Oberts (REO)'. Below the header, there is a breadcrumb trail: 'Inici > Eixos > Educació oberta > Recursos educatius oberts (REO)'. On the left, there is a sidebar menu titled 'Eixos' with several categories: 'Accés Obert', 'Ciència Ciutadana', 'Dades de recerca en obert', 'Divulgació científica', 'Educació oberta' (which is expanded to show 'Recursos educatius oberts (REO)'), 'Integritat científica', and 'Avaluació de la recerca'. The main content area features a large heading 'Recursos educatius oberts (REO)' and a paragraph explaining that REO are materials for teaching, learning, and research in various formats, available under an open license. To the right of the main text is a dark box with a green padlock icon, representing the 'Servei de Biblioteques UAB' and their support for research. Below the main text is a vertical list of six dropdown menus: 'Què són?', 'Les 5 R dels REO', 'Trobar', 'Crear', 'Publicar', and 'Bones pràctiques'. The footer of the page contains the URL: <https://www.uab.cat/ca/ciencia-oberta/recursos-educatius-oberts>

<https://www.uab.cat/ca/ciencia-oberta/recursos-educatius-oberts>

Què són?

Els Recursos Educatius Oberts són:

- **Materials** d'ensenyament, aprenentatge i investigació,
- en **qualsevol suport**, digital o imprès,
- que siguin de domini públic o publicats amb una **llicència oberta**
- que en permeti l'**accés gratuït**, així com el seu **ús, adaptació i redistribució** per altres persones sense cap restricció o amb restriccions limitades

Basat en: UNESCO, Declaración de París de 2012 sobre los REA

Recursos Educatius Oberts per tipologia

Textuals

- Apunts de classe
- Llibres de text (open textbooks)
- Articles acadèmics
- Guies d'estudi
- Manuals de laboratori

Audiovisuals

- Vídeos educatius (classes gravades, documentals, animacions)
- Podcasts
- Presentacions narrades
- Entrevistes amb experts

Interactius i digitals

- Cursos complets en línia (MOOCs)
- Simulacions i laboratoris virtuals
- Jocs educatius
- Qüestionaris i exercicis interactius

Multimèdia i gràfics

- Infografies
- Mapes conceptuals
- Presentacions (PowerPoint, etc.)

Codi i programari

- Codi font de programes
- Models computacionals

Altres recursos complementaris

- Plans de classe
- Rúbriques d'avaluació
- Materials de suport per al professorat

Consideracions per Usar o Crear REO

- **Disseny invers (*backward design*):**
 - Començar pels resultats d'aprenentatge desitjats
 - Després definir mètodes d'avaluació
 - Finalment dissenyar o seleccionar els continguts
- **Conèixer el públic objectiu:**
 - Considerar diferències culturals, geogràfiques i d'idioma
 - Assegurar que els materials siguin inclusius i accessibles
- **Abans de crear un REO:**
 - Verificar si ja hi ha un recurs adequat que es pugui adaptar
 - Avaluar si els mateixos materials es poden obrir com a OER
- **Disseminació del recurs:**
 - A través de repositoris institucionals (DDD), plataformes com OER Commons, etc.
- **Suport necessari:**
 - Disseny instruccional, eines digitals, accessibilitat, etc.

(Elder, 2019)

Les 5 R dels REO

Són un marc de reutilització que permet als docents especificar els **drets d'ús** associats amb el contingut obert. Aquests drets inclouen les possibilitats següents:

- ✓ **Retenir** (*Retain*): fer i conservar còpies del treball (descarregar, duplicar, emmagatzemar i gestionar)
- ✓ **Reutilitzar** (*Reuse*): utilitzar el treball de diverses maneres (a classe, en grups d'estudi, en una pàgina web, en un vídeo)
- ✓ **Revisar** (*Revise*): adaptar, ajustar, modificar o alterar el contingut en si mateix (traduint-lo a un altre idioma)
- ✓ **Remesclar** (*Remix*): fusionar diversos treballs, amb contingut obert, per obtenir-ne un de nou (per exemple, una barreja musical)
- ✓ **Redistribuir** (*Redistribute*): compartir còpies del treball original, les seves revisions i remescles amb altres (donar una còpia a un amic)

Aquests drets o permisos són possibles a través de l'aplicació de **llicències obertes**. Per exemple, les llicències Creative Commons ajuden els creadors de REO a conservar el copyright mentre cedeixen alguns usos del seu treball per permetre que altres puguin reproduir-lo, distribuir-lo, etc.

On trobar
REOs

Abans de crear el vostre recurs educatiu obert podeu:

- **Buscar altres** que ja estan fets per:
 - Inspirar-vos
 - Reutilitzar-los
- **Crear-ne un** de cap i de nou

Llocs on trobar-ne...

Cursos universitaris

- [MIT OpenCourseWare](#)

Recurs del **Massachusetts Institute of Technology**. Col·lecció gratuïta i oberta de material de milers de cursos del MIT que cobreix tot el seu currículum

- [OpenCourseWare UA](#)

Recurs de la **Universitat d'Alacant**. Cursos oberts de les diverses àrees que s'imparteixen a la universitat. Els materials es troben amb llicència Creative Commons BY-NC-SA, amb l'objectiu de promoure la generació de nous continguts entre el personal docent

- [UC3M OpenCourseWare](#)

Recurs de la **Universidad Carlos III de Madrid**. Cursos classificats per matèria, tots amb llicència oberta

Materials educatius

- [Materials Docents en Xarxa \(MDX\)](#)

Repositori cooperatiu que conté materials i recursos digitals resultants de l'activitat docent que es duu a terme a les universitats membres

- [MERLOT](#)

Proporciona accés a materials seleccionats d'aprenentatge i suport en línia, així com a eines de creació de contingut. Liderat per una comunitat internacional d'educadors, aprenents i investigadors

- [OERCommons](#)

Biblioteca digital pública de recursos educatius oberts. Exploreu, creeu i col·laboreu amb educadors de tot el món per millorar el currículum

Trobar i Avaluar OER

Estratègia de cerca:

- Usar paraules clau generals a l'inici
- Explorar en plataformes com:
 - Open Textbook Library
 - OASIS MERLOT
 - LliureTexts MIT
 - OpenCourseWare

Avaluació de qualitat:

- Claredat i llegibilitat
- Precisió tècnica i actualitzada
- Possibilitat d'adaptació (modularitat, formats editables)
- Accessibilitat (compatibilitat amb lectors de pantalla, subtítols, etc.)
- Alineació amb els objectius del curs

(Elder, 2019)

Eines per
elaborar
REOs

Eines per crear REO

[eXeLearning](#)

Programari lliure i obert per crear continguts educatius

[MERLOT's Content Builder](#)

Proporciona accés a materials seleccionats d'aprenentatge i suport en línia, així com a eines de creació de contingut.

Liderat per una comunitat internacional d'educadors, aprenents i investigadors

[OER Commons Open Author](#)

Recull de recursos per a professorat i alumnat. Els professors poden veure el recurs personalitzat per a la classe i els estudiants poden veure el recurs personalitzat per a les seves necessitats d'aprenentatge

[Programari i recursos digitals per a la docència](#)

Recull d'eines i recursos elaborat per Andy Morodo i adreçat als docents que necessiten crear de cap i de nou recursos educatius

Recursos audiovisuals

Qualsevol recurs audiovisual que es troba a través d'Internet **té drets d'autor**. Aquí trobareu recursos audiovisuals en accés obert, amb llicències Creative Commons o Domini públic. Dels recursos triats, abans d'utilitzar-los, caldria mirar prèviament la seva llicència d'ús

[Imatges](#)

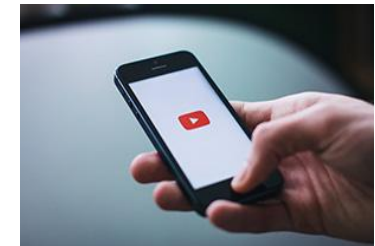
[Mapes](#)

[Música i Sons](#)

[Vídeos](#)

S'hi poden posar
les imatges que
es vulguin?

I copiar fragments
de text d'una altra
obra?

Com incorporar recursos audiovisuals i textos d'altres

● Segueix aquests passos

0 Fes les teves pròpies fotos, música o dissenys

(✓) Sempre que sigui possible és molt recomanable perquè mantens els drets i t'estalvies recórrer a obres d'altres.

1 Utilitza continguts d'accés obert

(✓) Utilitza el filtre "drets d'utilització" de la [cerca avançada](#) de Google. I si el que vols és cercar imatges a Google mira aquest [vídeo](#)

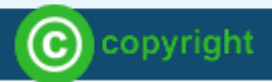

A les llicències Creative Commons, l'autor/a indica els usos permesos de la seva obra. Més informació d'ajuda [CEDEC](#)

(✓) Busca als cercadors d'imatges i sons al nostre web [Recursos audiovisuals per ús acadèmic](#)

<https://ddd.uab.cat/record/250915?ln=ca>

2 Si utilitzes continguts protegits...

(✓) Comprova si pots acollir-te al DRET DE CITA o al DRET D'IL·LUSTRACIÓ EN L'ENSENYAMENT.

Més informació sobre aquests dos drets al nostre web [Propietat intel·lectual i accés obert](#)

3 Si no et pots acollir al dret de cita o d'il·lustració...

(✓) Et cal el PERMÍS DE L'AUTOR/A, per escrit i per un ús concret

* Recorda...

SEMPRE cal indicar AUTORIA i FONT

UAB Universitat Autònoma de Barcelona

Dret de cita

És la facultat que es dona a qualsevol usuari per incorporar part d'una obra protegida en una de pròpia, de forma limitada, **sense haver de demanar autorització a l'autor**

Quan puc fer ús del dret de cita? Quan es compleixin aquestes condicions **simultàniament**:

✓ Finalitat docent o investigadora

✓ De forma proporcionada (imatges senceres)

✓ Finalitat d'il·lustrar explicacions (anàlisi, comentari o judici crític)

✓ Sobre imatges i textos ja divulgats

✓ Citant font i autor del document original

Excepció al dret de cita: **press clipping** (reculls de premsa). Caldria demanar permís a l'autor

Crear recursos amb Intel·ligència Artificial generativa (IAg):

- Les **eines d'IAG** (ChatGPT, Copilot, etc.) **no** obtenen drets d'autor.

"Las imágenes creadas por **máquinas** no tienen la consideración de obras protegidas, por lo que no gozan de la protección de las leyes de propiedad intelectual, y nadie tiene sus derechos de autor por ser inexistentes" (Iglesias citat per Andreu, 2023)

"No parece suficiente que un ser humano introduzca un *prompt* o frase en cualquiera de estas herramientas para que la obra se considere protegida. El hecho de que sea una **persona** quien proporcione una descripción textual para que un *software* cree una imagen no parece que sea suficiente para que pueda ser considerado autor" (Suárez citat per Andreu, 2023)

"No obstante, el experto señala que habría que echar un vistazo a los términos de uso del servicio en cuestión, en este caso, de OpenAI para ChatGPT. Tal y como detallan, **el contenido generado puede usarse para cualquier propósito, incluidos fines comerciales** como venta o publicación." (Jornet citat per Andreu, 2023)

Entre el professorat ens estem plantejant usar eines IA (en concret Google NotebookLM) per coordinar-nos i que tothom pugui compartir el material de les assignatures del grau i usar la IA per a analitzar aquests continguts. Pujar material docent del professorat en aquestes plataformes de IA representa algun problema de cara a la propietat intel·lectual i/o a l'ús que Google en pugui fer? Podem pujar aquests materials sense més i refiar-nos de les polítiques de privacitat de Google? Hem de fer alguna gestió per garantir la privacitat i/o la propietat intel·lectual dels materials?

Encara que Google afirma que no utilitza les dades per entrenar models sense consentiment explícit, quan es puja material docent a eines d'IA com Google NotebookLM cal revisar els termes de servei i les polítiques de privacitat de la plataforma. Tot i que Google compleix amb reglaments com el GDPR, és prudent no confiar-hi completament sense verificar si aquestes polítiques protegeixen específicament els materials sensibles de propietat intel·lectual.

Pel que fa a la política de privacitat de NotebookLM, Google assegura que els materials carregats no es revisaran per humans i que no s'utilitzaran per entrenar els models d'IA, i que es garanteix d'aquesta manera la confidencialitat. En teoria, implementa mesures de seguretat, com la xifratge de dades i controls d'accés, per protegir els materials pujats.

Pel que fa a la **protecció de dades**:

- El material docent que es vol pujar no ha de contenir dades de caràcter personal, més enllà de la identitat del professorat o d'autors tercers, la qual cosa afecta més a l'àmbit de la propietat intel·lectual que a la protecció de dades.
- Cal tenir especial cura, però, que si el material de les assignatures inclou exàmens o treballs dels estudiants, caldrà anonimitzar la informació per tal que no se'n pugui identificar l'autor.
- I, en tot cas, la informació no ha d'incloure mai dades personals de categoria especial (salut, vida o orientació sexual, opinions polítiques, etc.), ni de col·lectius vulnerables (menors d'edat, discapacitats, etc.).

Pel que fa a la **propietat intel·lectual**:

Les condicions de Google NotebookLM no són massa clares. Es deriva de les mateixes que els autors conserven els seus drets de propietat intel·lectual del contingut que pugen al web.

S'ha de valorar l'oportunitat i el risc que suposa pujar contingut al web.

Es recomanable revisar periòdicament les **polítiques de privacitat** i els termes d'ús de qualsevol plataforma que s'utilitzi per materials sensibles per què solen actualitzar-los a mesura que introdueixen noves funcionalitats, adapten els serveis a normatives locals o canvien les seves estratègies empresarials:

- NotebookLM:

https://support.google.com/notebooklm/answer/15724963?hl=es&utm_source=chatgpt.com

- Google:

https://policies.google.com/privacy?hl=es&utm_source=chatgpt.com

¿Qué quieres hacer?

Subir un PDF que compraste para que la IA te ayude a estudiarlo.

Compartir la libreta de NotebookLM con tus compañeros de oficina.

Usar la IA para extraer datos de 50 artículos para una tesis.

Copiar y pegar respuestas de la IA que contienen párrafos enteros del PDF en un blog.

¿Es legal en España?

Sí. Amparado por copia privada y fines de estudio.

Riesgo. Podría considerarse comunicación pública o uso profesional no autorizado.

Sí. Protegido por la excepción de minería de datos (Art. 67).

No. Infringiría el derecho de reproducción y comunicación pública.

Generació d'imatges amb IA (ex. Gemini de Google)

PREGUNTA

RESPOSTA

Autoria de Google?

No. Les empreses no són autors dels outputs

Obligació legal?

Sí, s'ha d'etiquetar la imatge com a generada per IA

Com citar?

S'ha de citar l'empresa Google com a "autor" (*), l'entitat, Gemini, i la data, encara que Google no és titular de copyright

Generació d'imatges amb IA (ex. Gemini de Google)

(*) L'"Autor" a la Llei vs. l'"Autor" a la Cita

- Al Dret (Propietat Intel·lectual): L'"Autor" és qui posseeix els drets morals i d'exploració. La llei espanyola no reconeix una empresa ni un programari com a autor. Per tant, Google no té el copyright de la imatge.
- A la Bibliografia (Normes APA, MLA, etc.): el camp "Autor" en una referència bibliogràfica s'usa per identificar qui és el responsable de l'eina o la font d'on prové la informació. Es posa Google no perquè sigui el propietari dels drets de la imatge, sinó perquè és el desenvolupador del programari que la va generar.

Dades de caràcter personal

Qualsevol informació referida a persones físiques identificades o identificables:

- Nom i cognoms
- DNI, Passaport, NIU o qualsevol altre document identificatiu
- Adreça postal o electrònica
- Edat
- Sexe
- Data de Naixement
- Nacionalitat
- Adreça IP de l'ordinador
- Fotografies
- Veu
- Característiques físiques
- Dades de geolocalització
- Etc...

[Protecció de dades UAB](#)

Cessió dels drets d'imatge

Si el recurs educatiu inclou **imatges que heu pres a d'altres persones**, cal que disposeu d'un **document de cessió dels drets d'imatge**

Aquest n'és un **model**:

CESSIÓ DE DRETS D'IMATGE I D'EXPLOTACIÓ D'ENREGISTRAMENT DE VÍDEO I FOTOGRAFIA

Jo, *[nom sencer de la persona que serà fotografiada i/o enregistrada]*

Amb DNI *[de la persona que serà fotografia i/o enregistrada]*

Faig constar:

- Que autoritzo a que la meua imatge pugui aparèixer en imatges i vídeos enregistrats per *[nom sencer de l'alumne]* que tingui com a objectiu *[nom de l'activitat o treball]* i, conseqüentment, reconec que l'esmentada difusió no suposa menyspreu al meu honor, prestigi, ni constitueix cap intrusió il·legítima de la meua intimitat d'acord amb allò que estableix la llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge.
- Que, en cas de tenir algun dret de propietat sobre els materials que puguin derivar-se d'aquests enregistraments, cedeixo a *[nom sencer i DNI de l'alumne]*, tots els drets d'explotació sobre els mateixos, amb caràcter de no exclusivitat, en totes les modalitats d'explotació, per tot el món i per tot el temps de la seva durada.
- Que conec que l'esmentat *[nom de l'activitat o treball]* és susceptible de fer-se'n comunicació pública a través del Dipòsit Digital de Documents de la UAB (DDD) per la qual cosa dono el meu consentiment amb la signatura d'aquest document de conformitat amb allò establert al Reglament (UE) 2016/679, del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals, i a la lliure circulació d'aquestes dades (RGPD) reconeixent que he estat degudament informat per part de la UAB que puc exercir els meus drets d'accés, rectificació, supressió, oposició, limitació del tractament i portabilitat respecte de les meves dades enviant un escrit, acompanyant una fotocòpia del DNI, dirigida a la Secretaria General, Edifici Rectorat, 08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès).

I perquè així consti signo la present,

Font: Blog de Propietat Intel·lectual i Accés Obert <https://webs.uab.cat/dretsautor/>

Reproducció d'entrevistes

Si el recurs educatiu inclou la **reproducció total o parcial d'entrevistes o opinions**, cal que disposeu d'un **document de cessió dels drets de reproducció**.

Aquest n'és un **model**:

CESSIÓ DE DRETS D'ENTREVISTES

Jo, *[nom sencer de la persona que ha estat entrevistada]*

Amb DNI *[de la persona que ha estat entrevistada]*

Faig constar:

- Que autoritzo que les meves opinions i consideracions recollides mitjançant entrevista cedida a *[Nom i cognoms de l'alumne]* amb DNI *[DNI de l'alumne]* i que té com a objectiu l'elaboració del *[Treball de Fi de Grau, Tesi doctoral, etc.]* siguin reproduïdes parcialment o totalment en el treball.
- Que, en cas de tenir algun dret de propietat intel·lectual sobre *[l'entrevista XX]*, cedeixo a *[Nom i cognoms de l'alumne]* amb DNI *[DNI de l'alumne]* tots els drets d'explotació sobre els mateixos, amb caràcter de no exclusivitat, en totes les modalitats d'explotació, per a tot el món i per tot el temps de la seva durada.
- Que conec que el *[Treball de Fi de Grau, Tesi doctoral, etc.]* és susceptible de fer-se'n comunicació pública a través del Dipòsit Digital de Documents de la UAB (DDD) <http://ddd.uab.cat> o qualsevol altre mitjà que la UAB cregui adient.

I perquè així consti signo la present,

Propietat Intel·lectual i Accés Obert

Resoleu els vostres dubtes

[Inici](#) [Què és?](#) [Marc legal](#)

Inici

Aquest web conté un recull de preguntes més freqüents (PMF) que aporten informació en matèria de propietat intel·lectual i accés obert, de caràcter orientatiu i sense que es puguin considerar, en cap cas, assessorament jurídic per part de la Universitat Autònoma de Barcelona. Hi podeu accedir fent una cerca a la casella o bé navegant per les carpetes temàtiques.

Cerqueu les paraules que defineixen la vostra consulta, en català. Si escriviu una paraula o una frase entre cometes, als resultats només s'inclouen pàgines amb les mateixes paraules en ordre idèntic al contingut de les cometes.

[Accés obert](#)

(23)

[Creative Commons](#)

(7)

[Dades de recerca](#)

(22)

[Dades personals](#)

(23)

[Dipòsit digital de documents](#)

(9)

[Docència i material docent](#)

(19)

[Generalitats](#)

(51)

[Imatges i Audiovisuals](#)

(20)

[Plagi](#)

(14)

[Publicació](#)

(19)

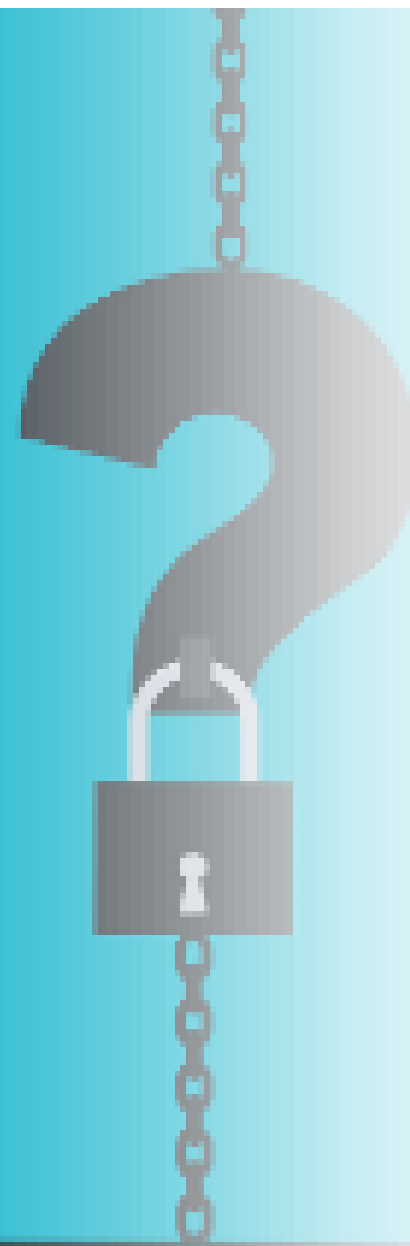
[Recursos digitals](#)

(5)

[Tesis doctorals](#)

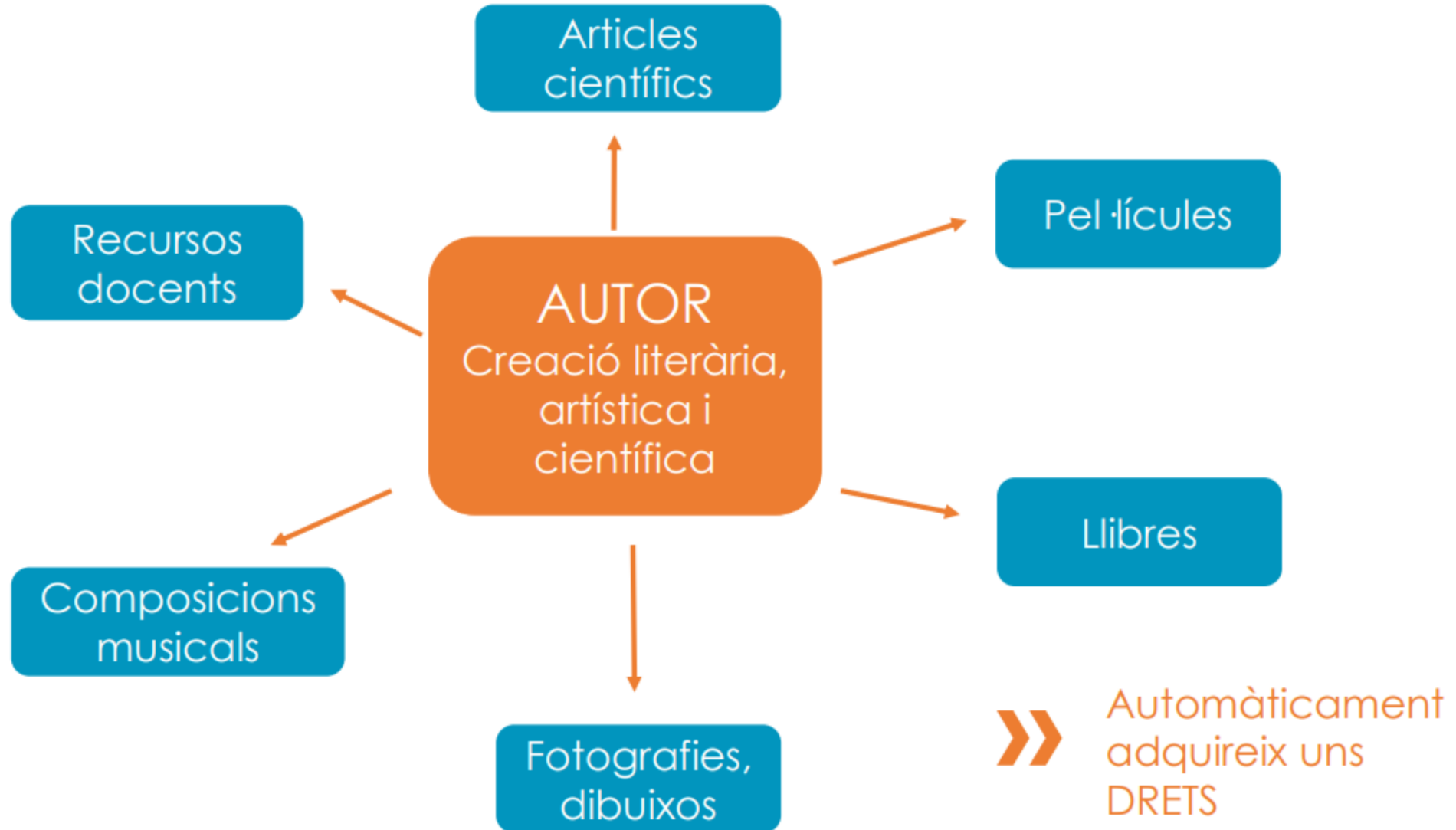
(11)

<https://webs.uab.cat/dretsautor/>

Llicències
Creative
Commons

Qui és AUTOR?

Drets d'autor

Drets morals

- Integritat ★
- Atribució ★
- Divulgació ◼
- Modificació ▲
- Accés ▲
- Retirada ▲

Drets patrimonials o d'explotació

- Reproducció
- Distribució
- Transformació
- Comunicació pública

↳ Per publicar al DDD amb caràcter de no exclusivitat

Intransferibles
★ Sense límit ▲ Vida autor ◼ 70 anys després mort autor (si no s'ha divulgat)

Transferibles

Drets d'autor

Drets morals

- 1.Integritat:** Dret a impedir modificacions que perjudiquin l'obra o la reputació de l'autor
- 2.Atribució:** Dret a ser reconegut com a autor de l'obra
- 3.Divulgació:** Dret a decidir si i quan l'obra es fa pública
- 4.Modificació:** Dret a modificar l'obra després de la seva divulgació
- 5.Accés:** Dret a accedir a l'obra original, especialment si està en possessió d'un tercer
- 6.Retirada:** Dret a retirar l'obra del mercat per motius morals, compensant els perjudicis causats

Drets patrimonials o d'explotació

- 1.Reproducció:** Dret a autoritzar la còpia de l'obra en qualsevol forma
- 2.Distribució:** Dret a controlar la posada a disposició del públic de còpies de l'obra
- 3.Transformació:** Dret a autoritzar adaptacions, traduccions o modificacions de l'obra
- 4.Comunicació pública:** Dret a autoritzar la difusió de l'obra davant un públic que no en tingui accés previ

Què són la retenció de drets i les llicències obertes?

- En la legislació espanyola, els autors de les obres literàries, artístiques i científiques adquireixen **de manera automàtica** els drets d'explotació sobre la seva obra: drets de reproducció, distribució, comunicació pública i transformació. En el cas d'obres creades per **personal investigador de la Universitat** com a conseqüència de les funcions que li són pròpies, els drets d'explotació pertanyeran a la Universitat **(1)**, tot i que és habitual que aquests drets els gestionin directament els investigadors.
- Els drets d'explotació, **es poden cedir a tercers**, de manera exclusiva [*l'autor perd els drets*] o no exclusiva [*l'autor conserva els drets juntament amb l'editorial*], **o bé mantenir-los** [*només té els drets l'autor, no l'editorial*]. Habitualment, aquests drets d'explotació es cedeixen en exclusiva a revistes científiques, el que implica que l'autor ja no pot reutilitzar ni compartir la seva obra.
- La retenció d'aquests drets per part dels autors, en lloc de cedir-los en exclusiva a les editorials, permet als autors fer comunicació pública de les seves obres de manera immediata i permetre'n la seva reutilització, essent una mesura que contribueix a l'impuls de l'accés obert.
- En aquesta línia, la **Llei 14/2011, d'1 de juny, de la Ciència, la Tecnologia i la Innovació (2)** estableix l'obligació dels beneficiaris de projectes d'investigació de complir amb els requisits d'accés obert que disposin les convocatòries, pel que el personal investigador s'ha d'assegurar de conservar els drets de propietat intel·lectual necessaris per donar compliment als requeriments d'accés obert de les convocatòries de recerca.
- Les **llicències obertes** permeten als autors mantenir els drets d'explotació i indicar els usos que permeten a tercers.

(1) Article 35 de la *Llei 14/2011, d'1 de juny, de la Ciència, la Tecnologia i la Innovació*. Article 51 *Real Decret Legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, pel que s'aprova el text refós de la Llei de Propietat Intel·lectual*. Article 58.4 de la *Llei Orgànica 2/2023, de 22 de març, del Sistema Universitari*.

(2) L'article 37.3 de la *Llei 14/2011, d'1 de juny, de la Ciència, la Tecnologia i la Innovació*, estableix: "*Los beneficiarios de proyectos de investigación, desarrollo o innovación financiados mayoritariamente con fondos públicos deberán cumplir en todo momento con las obligaciones de acceso abierto dispuestas en las bases o los acuerdos de subvención de las convocatorias correspondientes. Los beneficiarios de ayudas y subvenciones públicas se asegurarán de que conservan los derechos de propiedad intelectual necesarios para dar cumplimiento a los requisitos de acceso abierto*"

DISPONIBLE vs ABIERTO

DISPONIBLE

Fácilmente
accesible

DISPONIBLE GRATUITAMENTE

Fácilmente
accesible

Disponible
de forma
gratuita

ABIERTO

Fácilmente
accesible

Disponible
de forma
gratuita

Disponible
para uso y
modificación

Iconos diseñados por Pixel Buddha de www.flaticon.es

MATERIALES DISPONIBLES EN LA RED

¿Tiene
Copyright?

No puedes reproducir, transformar ni publicar el contenido sin el permiso expreso del autor/a

¿Tiene licencia
Creative Commons?

Puedes copiar y distribuir el contenido y realizar las acciones que no estén expresamente prohibidas por la licencia, siempre que se cumplan las condiciones de la misma.

¿No indica
nada?

No puedes reproducir, transformar ni publicar el contenido sin el permiso expreso del autor/a

5 MITOS SOBRE LAS LICENCIAS DE USO

TODO LO QUE ESTÁ PUBLICADO EN LA RED ESTÁ DISPONIBLE PARA SU USO.

SI NO PONE QUE TENGA LOS DERECHOS RESERVADOS, LO PUEDO UTILIZAR.

SI TIENE LICENCIA ABIERTA, COMO CREATIVE COMMONS, SIGNIFICA QUE PUEDO USARLA LIBREMENTE.

LAS LICENCIAS ABIERTAS SON CONTRARIAS AL COPYRIGHT.

SI ES PARA USO DOCENTE, PUEDO UTILIZAR CUALQUIER MATERIAL.

Què és Creative Commons?

És una **organització global sense ànim de lucre** que permet compartir i reutilitzar la creativitat i el coneixement mitjançant el subministrament d'**eines legals gratuïtes**.

Oferiment al Domini Públic

Els elements de les llicències són:

RECONeixEMENT

COMPARTIR IGUAL

NO COMERCIAL

SENSE OBRES DERIVADES

Reconeixement

Reconeixement – No Comercial

Reconeixement – No Comercial – Compartir Igual

Reconeixement – No Comercial - Sense Obra Derivada

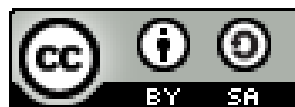

Reconeixement – Compartir Igual

Reconeixement – Sense Obra Derivada

Més lliure

Menys lliure

REO

No REO

Un cop heu creat el vostre REO ho podeu **publicar** a plataformes o repositoris com el [Dipòsit Digital de Documents de la UAB](#) (DDD), [MERLOT](#) o [OERCommons](#), d'aquesta manera queda a disposició de la comunitat educativa en obert.

Cal que hi **assigneu una llicència** que en detalli els usos que es permeten, sense que se n'hagi de demanar permís.

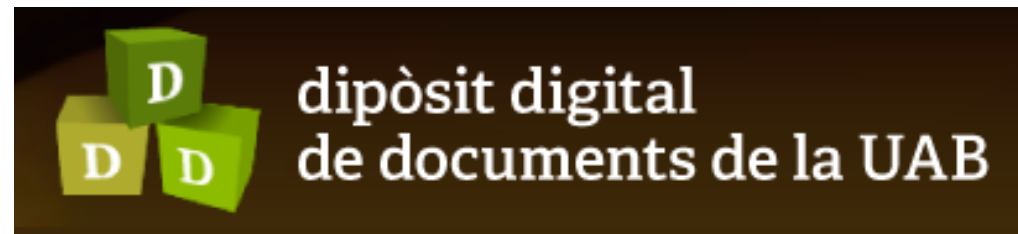
La UAB posa a la vostra disposició el DDD per publicar-hi el vostre REO. La [recomanació](#) és que ho feu sota una llicència Creative Commons **CC-BY-NC-SA** (Reconeixement (BY), no comercial (NC) i compartir igual (SA))

Com generar una llicència CC:

1. Aneu al [Choose a License for Your Work](#)
2. Contesteu les preguntes
3. Trieu la llicència, en aquest cas, **CC BY-NC-SA 4.0** *Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International*
4. Cliqueu **See the License Deed**, copieu la URL i enllaceu-la a la imatge de la llicència

Com i on publicar REOs

1

Cercar en 242,206 registres per:

2

qualsevol camp

Cerca

Consells de cerca
Cerca avançada

Limitar per col·lecció:

- Articles** (82,136)
Articles publicats (82,136)
- Contribucions a jornades i congressos** (2,427)
Materials promocionals (130) Ponències i comunicacions (1,196) Pòsters (239) Presentacions (863)
- Publicacions periòdiques** (3,127)
Anuaris i memòries (764) Butlletins (1,181) Fanzines (849) Revistes (334)
- Libres i col·leccions** (6,586)
Capítols de llibres (2,877) Documents institucionals (644) Llibres (3,065)
- Documents de recerca** (27,687)
Estudis (792) Datasets (76) Plans de gestió de dades (PGD) (12) Informes de projectes (303) Prepublicacions (506) Tesis doctorals (11,932) Tesos de Màster (1,111) Escriptura (1,028) Tesis de Màster (1,111) Escriptura (1,028)
- Materials didàctics** (1,004)
Recursos docents (855) Guies de Biblioteques (154)
- Materials acadèmics** (84,414)
Guies de l'estudiant (56) Guies docents (78,480) Memòries de titulacions (380) Exàmens (5,498)
- Documents gràfics i multimèdia** (10,062)
Adhesius (125) Àudio (111) Cartells (6,525) Fotografies (1,442) Mapes (260) Pàgines web (492) Postals (282) Vídeos (883)
- Fons personals i institucionals** (25,928)
Jordi Arbonès (1,230) Maria Dolores Baucells (153) Jordi Bigues - Fons Palomares (380) Pere Calders (3,883) Jaume Camps (5) Lloret (254) Jesús Moncada (25) Ramón Ortiz Fornaguera (429) Pedro Pascual (3,346) Jaume Roca (319) David Rosenthal (6) de Ràdio Barcelona (27) Societat del Gran Teatre del Liceu (4,976)

Pàgina inicial > Lliura

Tipus de documents disponibles per a fer lliuraments:

Selecioneu el tipus de document que voleu lliurar:

- Formularis per a Biblioteques**
 - Articles publicats (producció científica de la UAB)
 - Documentació empresarial
 - Materials de curs (Programes de curs i Exàmens)
 - Ponències, comunicacions, pòsters, presentacions i materials promocionals
- Formularis d'autoarxiu (identificació amb el correu institucional)**
 - Articles de revista
 - Llibres, capítols de llibre, estudis, informes, working papers, materials docents i plans de gestió de dades de recerca
 - Ponències, comunicacions, presentacions i pòsters
 - Vídeos de recerca i docència

3

Bones Pràctiques

1. Abans de començar

- Prioritzeu l'ús de recursos amb llicències obertes.
- Comproveu si us podeu acollir al [dret de cita](#) o si heu de demanar permís.
- [Citeu els materials](#) de tercers.

2. Durant l'elaboració

- Afegiu a la portada: autoria, filiació, data, logotip de la UAB, llicència d'usos permesos (associada al logotip de la UAB).
- Títol clar i descriptiu.
- Adreça de correu de contacte, millor que sigui l'adreça institucional.

3. A l'hora de publicar

- Utilitzeu un format de fitxer obert, preferentment pdf, mp4, jpg, etc.
- Escolliu una llicència oberta.
- Publiqueu al repositori institucional de la UAB ([DDD](#)) o a un repositori específic per a materials docents. Si heu creat un llibre de text, podeu valorar publicar-lo a [Open Book Publishers](#) (filiació UAB) o al [Servei de Publicacions de la UAB](#).
- Utilitzeu l'enllaç permanent per difondre el vostre REO a les xarxes socials i al Campus Virtual ([Com compartir un enllaç al Campus Virtual](#)).
- Indiqueu també les versions actualitzades dels materials.

Cas pràctic

Imatge: <https://pixabay.com/es/illustrations/mujer-de-negocios-dibujos-animados-5169352/>

Soc la Berta Pla, professora de Dret Administratiu.

Aquest és el primer any que imparteixo l'assignatura *Introducció al dret* i, abans d'elaborar els materials educatius vull veure com ho han fet altres

Recursos educatius oberts (REO)

Què són?

[Trobar](#)

[Crear](#)

[Publicar](#)

Trobar

Abans de crear el vostre recurs educatiu obert:

- Cerqueu-ne d'altres per inspirar-vos o reutilitzar-los segons les vostres necessitats, sempre que les condicions d'ús ho permetin.
- Cerqueu recursos audiovisuals per elaborar el vostre recurs en obert.

▼ Cursos d'universitats

> [Materials educatius](#)

- [Community College Consortium for Open Educational Resources \(CCCOER\)](#)

Accés a recursos oberts de tot tipus amb consells sobre com trobar-los.

- [Dipòsit Digital de Documents de la UAB \(DDD\)](#)

Recull de materials d'aula, guies, manuals i documentació de suport a activitats de formació dutes a terme en el marc docent de la Universitat.

- [Materials Docents en Xarxa \(MDX\)](#)

Repositori cooperatiu que conté materials i recursos digitals resultants de l'activitat docent que es duu a terme a les universitats membres.

Servei de
Biblioteques UAB

Kit de REA (REBIUN)

Propietat intel·lectual i accés obert

CEDEC

cedec CENTRO NACIONAL DE
DESARROLLO CURRICULAR
EN SISTEMAS NO PROPIETARIOS

Contacteu

Materials Docents en Xarxa) és un repositori cooperatiu que conté materials i recursos digitals de l'activitat docent que es porta a terme a les universitats membres. La finalitat d'MDX és incrementar la visibilitat i la difusió de la producció docent de les institucions participants, tot contribuint a la millora de la qualitat educativa, d'una banda, i a l'accés lliure al coneixement, de l'altra.

Participants

- Universitat de Barcelona
- Universitat Autònoma de Barcelona
- Universitat Politècnica de Catalunya
- Universitat Pompeu Fabra
- Universitat de Girona
- Universitat de Lleida
- Universitat Rovira i Virgili
- Universitat Oberta de Catalunya
- Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya

Cerca

Explora

- Tot MDX
- Comunitats i col·leccions
- Data d'edició
- Autors
- Títols
- Temes

RSS Feeds

Exploració per tema

0-9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

O introduïu-ne les primeres lletres

Ordre: Resultats: [ACTUALITZAR](#)

Ara es mostren els elements 1-20 de 15765

Pàgina següent

Tema
.NET [2]
1950-1990 [1]
1970-1974 [1]

Cerca

Explora

- Tot MDX
- Comunitats i col·leccions
- Data d'edició
- Autors
- Títols
- Temes

Cas pràctic

Imatge: <https://pixabay.com/es/illustrations/hombre-ropa-formal-7267949/>

Soc en Nico Verdú, professor de *Física quàntica*.

Estic buscant un curs sencer d'una universitat de prestigi i vull saber si el puc reutilitzar per a la meva assignatura

Open Access

OPEN ACCESS

Universitat Autònoma de Barcelona → Recerca → Open access UAB → Recursos educatius oberts (REO) → Trobar

Recursos educatius oberts
(REO)

Què són?

Trobar

Crear

Publicar

Trobar

Abans de crear el vostre recurs educatiu obert:

- Cerqueu-ne d'altres per inspirar-vos o reutilitzar-los segons les vostres necessitats, sempre que les condicions d'ús ho permetin.
- Cerqueu recursos audiovisuals per elaborar el vostre recurs en obert.

> Cursos d'universitats

- [MIT OpenCourseWare](#)

Recurs del **Massachusetts Institute of Technology**. Col·lecció gratuïta i oberta de material de milers de cursos del MIT que cobreix tot el seu currículum.

- [OpenCourseWare UA](#)

Recurs de la **Universitat d'Alacant**. Cursos oberts de les diverses àrees que s'imparteixen a la universitat. Els materials es troben amb llicència Creative Commons BY-NC-SA, amb l'objectiu de promoure la generació de nous continguts entre el personal docent.

Servei de
Biblioteques UAB

Kit de REA (REBIUN)

Propietat intel·lectual i accés obert

CEDEC

Discover courses, materials, & teaching resources

Search

OR

Explore

Are you new to OCW?

[Get Started](#)

Looking for teaching materials?

[Educators Start Here](#)

UNLOCKING KNOWLEDGE, EMPOWERING MINDS.

Free lecture notes, exams, and videos from MIT.
No registration required.

[LEARN MORE ABOUT THE OCW MISSION](#)

What are you doing

Consider participating in the
by giving to OCW to support

[Learn more about how to be a](#)

Explore OpenCourseWare

Search for courses, materials & teaching resources

Search

Filters [Clear All](#)

Physics X

Departments

- Earth, Atmospheric, and Planet... 102
- Civil and Environmental Engine... 101
- Supplemental Resources 100
- Brain and Cognitive Sciences 89
- Political Science 88
- History 87
- Aeronautics and Astronautics 82
- Physics 78
- Economics 73

COURSES RESOURCES

78 results

Sort by Relevance

8.333 | GRADUATE

Statistical Mechanics I: Statistical Mechanics of Particles

Prof. Mehran Kardar

Science Physics Mathematics + 4 more

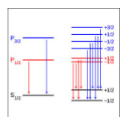

8.06 | UNDERGRADUATE

Quantum Physics III

Prof. Barton Zwiebach

Science Physics Theoretical Physics + 1 more

- Syllabus
- Calendar
- Readings
- Lecture Notes
- Video Lectures ▾
- Assignments
- Term Paper ▾

Download

[Download course](#)

This package contains the same content as the online version of the course, *except for the audio/video materials*. These can be downloaded below. For help downloading and using course materials, read our [FAQs](#).

> [Assignments](#)

> [Lecture Notes](#)

COURSE INFO

INSTRUCTOR
[Prof. Barton Zwiebach](#)

DEPARTMENTS
[Physics](#)

AS TAUGHT IN
Spring 2018

LEVEL
[Undergraduate](#)

[Search for CC Images](#) | [Global Network](#) | [Newsletters](#) | [Store](#) | [Contact](#) | [Facebook](#) | [Twitter](#) | [Email](#)

[Share your work](#) | [Use & remix](#) | [What We do](#) | [Blog](#)

Help us build a vibrant, collaborative global commons

[Donate Now](#)

This page is available in the following languages: [English](#)

Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)

This is a human-readable summary of (and not a substitute for) the [license](#). [Disclaimer](#).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following terms:

Attribution — You must give [appropriate credit](#), provide a link to the license, and [indicate if changes were made](#). You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.

NonCommercial — You may not use the material for [commercial purposes](#).

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the [same license](#) as the original.

Open Learning

Over 2,500 courses & materials

Freely sharing knowledge with learners and educators around the world. [Learn more](#)

© 2001–2023 Massachusetts Institute of Technology

[Accessibility](#)

[Creative Commons License](#)

[Terms and Conditions](#)

Recursos Educatius Oberts (REO)

[Pren el control dels teus materials educatius]

Exemple: Woalah – Plataforma d'intercanvi d'apunts de classe

- **CEDRO** (1) duu a terme una revisió exhaustiva de la plataforma **Woalah**, identificant els materials compartits pels estudiants que poden vulnerar drets d'autor
- Aquesta revisió s'aplica a tots els espais on els recursos docents han estat prèviament publicats. En el cas de Moodle, CEDRO no hi té accés perquè és d'accés restringit
- Per tant, si els recursos no estan dipositats al DDD (accés públic), CEDRO no els podrà localitzar, i aquests podran continuar disponibles a Woalah tot i infringir drets d'autor
- Moodle, o qualsevol altra plataforma de campus virtual, rep el mateix tractament legal que el DDD. Això implica que la publicació de continguts en aquests espais, fins i tot si l'accés és restringit, es considera una forma de comunicació pública
- La responsabilitat legal per una possible infracció no recau en la plataforma utilitzada, sinó en la persona que ha compartit el contingut

(1) **CEDRO** (Centro Español de Derechos Reprográficos)

Asociación de autores y editores de libros, revistas, periódicos y partituras. Gestionamos de forma colectiva los derechos de propiedad intelectual

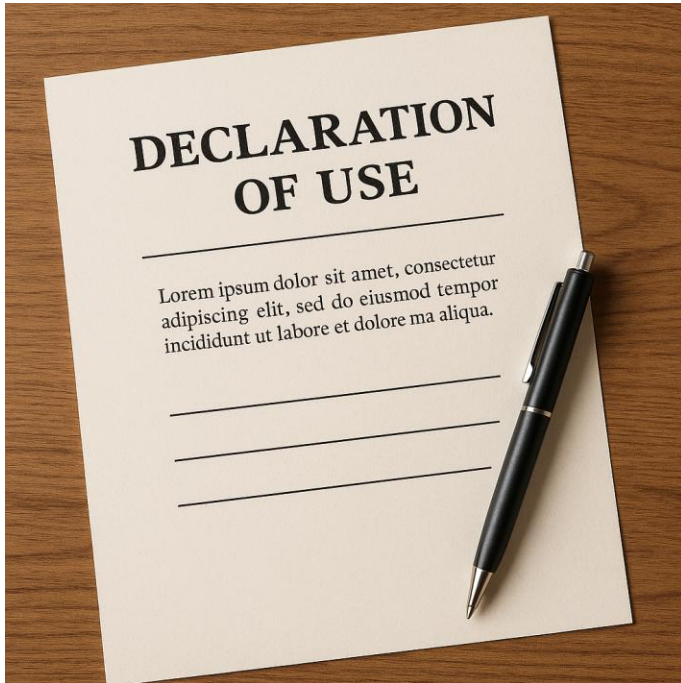
Recursos Educatius Oberts (REO)

SUPÒSIT

Vull fer un Recurs Educatiu Obert, per exemple, un Power Point. Per això utilitzo imatges amb tots els drets reservats i vull assignar al Power Point una llicència CC-BY. Ho puc fer?

Situació	Pots posar-hi CC-BY?	Què cal fer
Text i gràfics propis	SÍ	És la teva propietat intel·lectual
Imatges © (Copyright)	NO	Cal excloure-les explícitament de la llicència o demanar permís
Imatges CC-BY	SÍ	Només cal citar l'autor original

Declaració d'ús d'IA

Declaració d'ús d'IA. S'ha utilitzat la IA generativa per generar el llistat de tipologia de recursos educatius oberts

Bibliografia

Andreu, A. (2023, abril 18). *¿Tienen derechos de autor las imágenes o contenidos generados con IA?* Business Insider España. <https://www.businessinsider.es/tienen-derechos-autor-imagenes-creadas-ia-1223714>

CEDEC. (2024). *5 mitos sobre derechos de autor y licencias de uso*. <https://cedec.intef.es/5-mitos-sobre-derechos-de-autor-y-licencias-de-uso/>

Creative Commons. (2023). *Frequently Asked Question*. <https://creativecommons.org/faq/>

Elder, A. (2019). *The OER Starter Kit*. Iowa State University Digital Press. <https://doi.org/10.31274/isudp.7>

FOSTER. (s.d.). *Open Science Tree*. Recuperat 8 març 2023, de <https://www.fosteropenscience.eu/foster-taxonomy/open-science-definition>

OpenAIRE. (2017, novembre 22). *What is Open Science?* <https://www.openaire.eu/what-is-open-science>

UNESCO (Director). (2021, novembre 26). *Recomendación de la UNESCO sobre la ciencia abierta*. https://www.youtube.com/watch?v=I3Wkvx_ZaFo

Gràcies!